

Beboerblade forgår - men artikler består!

Af Hanne Bendtsen

Beboerbladet har altid været et vigtigt kommunikationsmiddel mellem bestyrelse og beboere. Her har man kunne blive opdateret om både fortid, nutid og fremtid. De fleste blade er gået til igennem de 25 år, men der er bestemt artikler, der fortjener at bestå.

Vi starter derfor med at lægge de allerbedste artikler ind på Beboerforeningens hjemmeside. Nogle kan selv kigge indenfor på siden og genlæse, men alle jer, der ikke har adgang til en PC, må sige til, og bestille, 'on demand', som man jo kalder det i dag, når man gerne vil have en kopi. Efterhånden som de gamle artikler bliver lagt på hjemmesiden, vil der komme et lille hint her i bladet.

Vi lægger ud med et par historiske artikler:

- Ni flotte jernposte.
- En bjergningsaffære 1788-89.
- Milestenen i Dragør.
- Dragør Apotek og fru Schou.
- En slagstage fra 1840'erne.

Bestyrelsen

Hanne Bendtsen	(formand)	Lodsstræde 4	3253 0469
Søren Nicolaisen	(næstformand)	Fogdens Plads 6	3294 0424
Niels Andersen	(sekretær)	Bymandsgade 27	3253 2667
Kim K. Pedersen	(kasserer)	Skipperstræde 4 B	3253 0550
Bo Sillemann	(Dragør bevaringslager)	Hollandsfed 3	3294 2910
Søren Mogensen	(redaktør/webmaster)	Deventergade 4	3253 5317
Lena Just Lund		Strandstræde 9	3253 1009
Lisbeth Hansen		Strandgade 26	3294 3424
Anna-Lise Holder		Bodestræde 6	3294 2310

Beboerbladet udgives af
Beboerforeningen for Dragør Gamle By
Lodsstræde 4
2791 Dragør

Beboerbladet trykkes i 300 eksemplarer og fordeles til foreningens medlemmer, samt til byens Kulturinstitutioner.

Artikler og læserindlæg er ikke nødvendigvis udtryk for foreningens holdning. Eftertryk er kun tilladt med angivelse af kilde.

Redaktion

Hanne Bendtsen (Ansv.)
Lisbeth Hansen
Anna-Lise Holder
Lena Just Lund
Søren Mogensen (Layout)

Trykt hos:

Beboer - bladet

25. årgang

September 2005

*Dragør, Dragør, dejlige by
lige skøn i kvæld som i gry
Små røde tage, sundet det blå
så vil stedse du for mig stå!*

Foto: Kim Mikkelsen

Beboerforeningen fylder 25 år!
Husk vores jubilæumsarrangement
onsdag den 21. september kl. 19.00

Læs i dette nummer om:

Beboerforeningens stiftelse og formål
Beboerforeningen 25 år!
Den svære kunst at kalke et hus i Dragør

Dragør - et eventyr?
Dragør, der var engang...
Gamle Dragør opskrifter

Gamle Dragør opskrifter

Af Anna-Lise Holder

Bestyrelsen har været på strandhugst i de gamle numre af Beboerbladet, og har fundet en række gamle opskrifter, som vi nu genoptrykker i dette og de kommende numre. Opskrifterne vil også blive lagt på vores hjemmeside.

Vi lægger ud med

Beboerforeningens Glarmestersild

Ingredienser (4-6 personer):

2-3 store Dragørsild	8 hele allehånde
3 dl eddike	1 gulerod
2 dl vand	6-8 skiver porre
2-3 dl sukker	1 rødløg
10 stk. hele peberkorn	2 skiver peberrod
2-3 laurbærblade	

Sildene tages op og skylles let for at få krydderierne af. De skæres i ca. 2 cm brede stykker. Bland eddike, sukker og krydderier i en gryde og giv lagen et opkog. Peber og allehånde skal være let knuste, og grøntsagerne skåret i skiver, når de kommer i lagen.

Når lagen har været i kog, tages gryden af varmen og afkøles. Tag grøntsagerne op og læg dem lagvis med sildene i et højt glas eller en glasskål. Hæld derefter den kolde lage med krydderierne over. Dæk med låg eller folie. Sildene stilles i køleskab mindst 2 dage, inden de benyttes.

Serveres med groft brød, smør og en kold snaps.

Pandeål

Brug en god gammeldaws jernpande med høj kant – en der pynter med sin patina på spisebordet. Ålene skal serveres direkte fra panden.

Hvor mange ål skal der til? Det overlades til kokken, der forventes at kende sulten hos sine kære gæster. Tag mellemstore ål, der deles i passende stykker og lægges i to ringe på panden.

Derpå snitter man nogle syrlige æbler og et par løg og anbringer dem i midten på panden.

Af krydderier bruges salt, peber og ikke at forglemme timian samt lidt eddike. Og så sætter vi nogle smørklatter oven i herligheden og lader retten simre.

Det tager ca. 15-20 min. før maden er klar – afhængig af ålenes størrelse.

Serveres med groft hånddeltet rugbrød, en kraftig øl samt nogle gode lineakvavitter dertil.

PS. Retten kan også tilberedes af fede Dragør høstsild. Det var den opskrift Anni Kjærsvold, Dragør Sko, vandt med i regionsfinalen i Danmarks Radios Egnsrætkonkurrence 2004.

Velbekomme!

Dragør æbleskiver

Dragør har blandt sine helt specielle retter – gule æbleskiver. I gamle dage var æbleskivepanderne større end de er i dag. Men det kan gå an at bage den gammeldags lidt gule dej i vor tids almindelige æbleskivepander. Denne opskrift er lånt fra bogen »Danske Egnsrætter« og her står, at Sydamagers æbleskiver også blev kaldt »Lunkens«.

Ingredienser:

25 g gær	1 spsk. sukker
½ l lunken mælk	lidt kardemomme
4 æggeblommer	4 stiftpiskede æggehvinder
50 g smeltet smør	svinefedt eller smør til bagning
250 g mel	

Man kan i dejen røre lidt safran eller gulkemeje – et gult krydderi, der vil gøre æbleskiverne gule. Alt piskes sammen, og dejen sættes til hævnning på et lunt sted i en times tid. Hviderne piskes meget stive og blandes forsigtigt i, og heraf bages store æbleskiver i varmt svinefedt eller smør. Inden æbleskiverne vendes, kan der i æbleskiverne anbringes lidt sveske eller et lille stykke æble kogt i lidt sukker. Men æbleskiverne kan også bages uden fyld. I begge tilfælde skal de bages temmelig længe, og skal småvendes hele tiden, så de bliver som små gule bolde.

Serveres med sukker og syltetøj. Og hertil nydes gerne et glas solbærrom.

Fiskefrikadeller

Ingredienser:

500 g fiskerester (torsk, skrubbe m.m.)	salt
3 almindeligt store løg	peber
2 spsk. kapers	paprika efter behov
125 g baconterninger	rasp til panering
1 æg	stegeolie
2 spsk. tomatpuré	oliven til pynt

Fisk, løgstykker, kapers og baconterninger køres en omgang igennem hakkemaskinen/blenderen. Herefter blandes det hele med æg, tomatpuré, lidt rasp og krydderierne.

Der kan formes 4 store flade deller, der lige vendes en gang i rasp. Det smager godt med små pillekartofler og en grøn salat til. Salaten må gerne bestå af forskellige grønne grøntsager som hovedkål, kinakål, hvidkål, snittede rosenkål m.m.

Velbekomme!

Har du besøgt vores hjemmeside?

www.dragerbeboerforening.dk

Dragør, der var engang...

Af Søren Mogensen

I rækken af historiske kort som Skibsprovianteringshandler Cai P. udsendte som julehilsener i årene omkring 1970 er vi denne gang nået til

Kongevejen - billedet er optaget omkring 1905 og efterfølgende farvelagt.

På bagsiden af kortet findes følgende beskrivelse:

»Gårdejer Jan Peter Jensens nybyggede hjørne med fårestalden er endnu ikke blevet ombygget til forretningslokale (manufaktur, senere skomagerbutik).

Slagter Steffensens forretning er ikke opbygget til 2 etager, derfor er kroens navneskilt på gavlsiden DRAGØR KRO synligt.

Lodsen Niels Foss' hus på hjørnet af Bodestræde er ikke påbygget 2. etage. Man ser gadelygten på hjørnet og det høje hus med købmandsskiltet CARL E. LUND KØBMANDS-HANDEL, dernæst Hans Erik Hansens hus med kvist. Porten med indkørsel til baggård og stald er fjernet og huset forlænget mod øst ud i portrummet for at give plads til et forretningslokale, man ser skiltet CIGARER OG TOBAKKER H. HANSEN og så konditor Schellers butik med indgangsdør midt på gavlfacaden og skiltet E. SCHELLER over døren og på plankeværket malet CYKELSTALD OG HAVE.

På gaden 2 drenge, 8 gæs og gårdmandens nyplantede træ.

Beboerforeningens stiftelse og formål

Af Poul Himmelstrup

Det er en gave at bo i Dragør Gamle By. Men også en forpligtelse til at passe på de kulturværdier, andre har skabt og værnet om gennem århundreder.

Bygningskulturarvens bevaring afhænger nemlig i høj grad af de beboere, som ejer et fredet eller bevaringsværdigt hus. Vi er ikke almindelige parcelhusejere. Vi er private forvaltere af landets kulturarv. Og kulturarv skal være umistelig.

Det indebærer glæder, skønhedsoplevelser, forpligtelser, økonomiske og praktiske afsavn samt samfundsansvar at bo i Dragørs gamle bydel i forhold til traditionelle husejere. For vi låner en lille del af Dragørs og Danmarks kulturarv i en begrænset tidsperiode, når vi bor i et hus i Dragør Gamle By. Og det forpligter.

Det var derfor mit vågnende samfundsansvar som husejer og borger, som for 25 år siden fik mig til at tage initiativ til at stifte foreningen og være dens formand i de første 17 år.

For tidsånden har gjort os historieløse. Og tendensen til en anden værdiopfattelse af samfundet, nationalt og internationalt, har ført til et værdiopbrud, som individualiserer og fragmenterer holdningerne til historie, kultur, politik, forbrug, fællesskab, familielivet og arbejdslivet. En udvikling som et blevet langt stærkere i dag end for 25 år siden.

Familiekontinuiteten, hvor *vore egne* overtog husene i generationer, er også brudt. Tilløberne er i overtal. Og det er ikke alle, som sanser og respekterer byens sjæl – Stedets ånd.

Samtidig var det også mit ønske om, at byens beboere blev repræsenteret i Dragør Bevaringsnævn. For der var noget mærkeligt i, at beboerne ikke var repræsenteret i et nævn, hvor byens ve og vel blev diskuteret. Det er trods alt hverken politikerne eller nævnets medlemmer, som maler vores vinduer og døre, kalker vores huse eller vedligeholder vores stakitter og plankeværker. Dette ønske – men også ansvar – er heldigvis for længst blevet opfyldt.

For foreningen er ikke et lokalt fænomen. I dag er der så stor interesse i og forståelse for beboernes aktive rolle i bevaringsarbejdet, at der nu findes 70 lokalforeninger.

Sammen med indkaldelsen til den stiftende generalforsamling for 25 år siden, som jeg uddelte til alle byens husejere, forretninger og institutioner, var der et udkast til foreningens vedtægt; vedtægten er stadig rammen om foreningens virke. Formålet lyder:

Foreningens formål er at fremme bykulturelle interesser, varetage beboernes fælles interesser og medvirke til at skabe de bedst mulige forhold for beboere, næringsdrivende og institutioner inden for foreningens geografiske område. Formålet søges opnået ved samarbejde med Dragør kommunalbestyrelse, Dragørs kommunes forvaltninger og interesseorganisationer inden for området samt ved information.

For et smukt bevaringsværdigt bymiljø, handelsliv, institutioner, liberale erhverv og beboersamvær skal stadig være kernen i lillebyens dagligliv – i dag og i fremtiden.

Beboerforeningen 25 år!

Af Hanne Bendtsen

De ord, du normalt møder, når du her i vores lille blad læser om Beboerforeningen og Dragør gamle by, er ord som herlighedsværdi, kulturmiljø, umistelighed, godt håndværk, kalkning og linoliemaling. Men de 25 år er også gået med meget andet.

Der har f.eks. været strategiplaner, kommuneplaner, lokalplaner og trafik- og parkeringsplaner. De har alle fået nogle ord med på vejen. Og det holder aldrig op. Kloakrenovering og nedgravning af naturgasforsyning, el-, tv- og netkabler er også ting, vi har blandet os en del i. Det er så let at grave op og ned i vores brostensbelægning. Men så skal de altså også gøre det ordentligt. Knoldebroen kan efter en op- og nedgravning være lige lovlig knoldet - for vores cykler, barnevogne og rollatorer.

I 1985, da luftledningerne røg i jorden, var man godt nok bekymret for, om byen skulle miste sine svaler og støre - det skrev vi en masse om. Men støren kvidrer heldigvis stadig væk, når den slår sig ned i et træ med modne pærer. Svalerne er der derimod kun ganske få tilbage af - og det skyldes nok ikke de manglende luftledninger. Antallet af insekter i byen er også reduceret væsentligt. Og igen skyldes det næppe de manglende luftledninger men nok snarere, at mange af vores haver er udskiftet med brosten og fliser. Derimod hviner mursejlerne højere og højere - nogen kan lide det, andre kan ikke.

Interessen for at kunne se alle de nye tv-kanaler, der skød op i 70'erne og 80'erne, var enorm stor, og antenneskoven over Dragørs tage voksede. Den skov var svær at fælde. Beboerforeningen fik en plads i »Storantenneudvalget«, og vi fik endnu en plan i Dragør - kabelnetplanen. Det var i øvrigt ikke nogen billig fornøjelse. Til gengæld fik vi mulighed for at se både danske, svenske og tyske kanaler, og antennerne forsvandt stille og roligt fra bybilledet. Nogen af os har så senere fået enorm lyst til ikke bare at kunne se 32 programmer men vil også se alle dem fra resten af verden.. Så i dag kunne det være Parabol-antennen vi skulle slås med. Men heldigvis redder vores lokalplan 25 os ud af den kamp, for her står jo, at det er forbudt at sætte sådanne op på vores huse.

Og så er der det tilbagevendende problem: parkering - manglende pladser, de forkerte steder, ulovlig parkering i den gamle by, små venlige hilsener fra Foreningen til lovovertrædere: Er I ikke nok søde at lade os slippe for de biler i den gamle by!

Vi har skam også kæmpet mod ukrudt og hundelorte. Der var engang, hvor vi præmierede de beboere, der holdt deres gade ren.

Jo, der har både været små og store problemer at tage op i Beboerforeningen.

Havneidyl, færgetrafik - oven i købet med katamaraner, lukning af lodseriet og boliger på havnen, er andre udfordringer, de sidste 25 års arbejde har budt på. Færgerne er væk, boligbyggeri blev stemt ned og havneidyllen er intakt. Lodseriet fortsætter under et nyt navn og havnen bliver nu hjemsted for hele Sundets lodseri. Heldigt, at Danmarks første lodseri kan forblive i vores dejlige havn. Gid det samme kunne siges om en af Danmarks gamle kroer.

at gøre, er det ikke alene fordi det står i lokalplanen, at man skal bruge disse knapt så moderne tilgange til de håndværksmæssige udfordringer, men også fordi det giver det bedste resultat, både med hensyn til udseende, omkostninger til vedligehold og beskyttelse af selve husets bygningsdele.

Lad mig give et par eksempler:

Der vil nok være nogle der af den ene eller den anden grund ikke mener at det at kalke et hus er noget de kan lære, men det at male det kan alle finde ud af, og derfor som et alternativ til kalkningen finder på at bruge plasticmaling (her bør et sagte gys af skræk gå gennem læseren).

Umiddelbart kunne det se ud som en god ide. Plasticmaling er relativt billigt, det er nemt at påføre og resultatet er (for det uøvede øje) ikke værst. Murværket fremstår ensartet i farve og struktur, om end mat og uden liv (sammenlignet med kalket murværk). Men det er en stakket frist, for med plasticmaling har man effektivt forsegleet murværket i huset, og dermed forhindret det i at ånde. Murværket kan ikke komme af med den fugt der uundgåeligt opsuges (eksempelvis gennem sokkel eller indefra, og det kan murværket ikke tåle. Resultatet bliver et ringere indeklima i huset, og med tiden en afskalning af plasticmalingsen, og så er det bare om at starte forfra. Skulle man så på et tidspunkt erkende at plasticløsningen måske ikke var den optimale, så betyder det at alle de flader der er malet med plasticmaling skal renses helt af før de kan behandles igen.

Et andet yndet emne er vedligeholdelse af udvendigt træværk, hvor der findes uanede muligheder inden for diverse alkyd- og akrylmalinger. Nogle er mere velegnede end andre, men der er kun én der entydigt anbefales af eksperterne fra Beboerforeningens medlemsblad, og det er linoliemaling. Ikke nok med at linoliemaling er baseret på ren linolie (et vegetabilsk naturprodukt) som man ret nemt kan lave selv, så er den relativt billig og frem for alt langtidsholdbar. Har man en gang malet sit træværk med linoliemaling, kan man mange år fremover vedligeholde træværket ved blot at male ovenpå eller bare tørre det over med en linolieklud. Og det er jo ulige meget nemmere end at skulle slibe i bund og starte forfra hver tredje eller fjerde år.

Et tredje eksempel finder man i den måde man traditionelt har monteret vinduer på, hvor overgangen mellem vinduets træramme og murværket er fyldt med gammeldags tjæret værk bag en mørtelfuge. Igen for at sikre at den fugt der findes i enten træværket eller murværket har en chance for at komme ud, fremfor at det bliver i træet, som derved ville begynde at rådne op. Men det er meget nemmere at smøre en gang fugemasse ind i revnen!

Og sådan kunne man blive ved med den ene gode begrundelse efter den anden for hvorfor det er fornuftigt at bruge de metoder og materialer der traditionelt har været brugt ved bygning og vedligeholdelse af husene i det gamle Dragør.

Men selv de allerbedste intentioner er ikke nok, hvis man som idealistisk husejer oplever at man ikke helt forstår, hvad det er lokalplan 25 foreskriver. Men fortvivl ikke, for det er jo netop her at Beboerforeningen kommer ind, eller rettere, allerede er kommet ind, da de fleste emner og anbefalinger i tidens løb har været behandlet i foreningens medlemsblad. Som en aktivitet i forbindelse med foreningens jubilæum arbejder bestyrelsen i øjeblikket ihærdigt på at alle disse fremragende artikler om vedligehold og håndværksmæssige råd kommer på vores hjemmeside, så vi alle kan få glæde af dem.

Som alle andre eventyr, skal dette også have en lykkelig slutning, og jeg synes derfor, at vi sammen skal glæde os over vores smukke gamle bydel, og sammen værne om den til glæde for os selv og vores efterkommere mange år ud i fremtiden.

Dragør - et eventyr?

Af Kim K. Pedersen

Der var engang - nemlig dengang for 25 år siden da Beboerforeningen for det gamle Dragør blev stiftet . Et af formålene var at bevare den gamle by med alle dens særpræg, den uimodståelige charme og alle de øvrige værdier der gør at vi holder så meget af vores bydel, og som har gjort den berømt over det ganske land, og også langt uden for kongerigets grænser.

En stor del af disse værdier stammer fra vores krogede stræder, vores brostensbelagte gader og ikke mindst vores gamle huse. Uden husene var det gamle Dragør ikke det vi holder så meget af.

Til alt held har kommunens (og tidligere sognets) vise fædre (og vel også enkelte mødre) etableret Dragør Bevaringsnævn og vedtaget såvel Byplanvedtægter (nr. 2A i dette tilfælde) og senest lokalplaner (og her drejer det sig om nr. 25). Alt sammen for at vejlede såvel nye som gamle beboere i det gamle Dragør om hvorledes deres huse bør vedligeholdes. Ikke blot har man givet vejledning i hvorledes husene bør se ud, men i det tilfælde der skulle være en enkelt der ikke ved, hvordan man fremstiller en ordentlig kalkmælk, er der sågar også anført opskrifter, hvor dette er skønnet nødvendigt.

Når der nu sådan fra øvrigheden (selveste sognefogden) er udstukket retningslinier for hvordan man skal vedligeholde ejendomme i den gamle by, skulle man jo mene at de gule facader var ordentligt kalket og de grønne vinduer behørigt kittet, men sådan foregår det jo desværre ikke.

Et er, at der fra allerhøjeste plan gives instrukser, noget andet er om samtlige husejere i den gamle by nu også forstår disse instrukser, og er enige i, at de nu også er rimelige (det er vist ikke kun i Dragør, man kender dette fænomen om at selvfølgelig skal regler overholdes, hvis jeg kan klare det uden at anstrenge mig).

Når man læser tilbage i Beboerforeningens medlemsblade de sidste 25 år, er det tydeligt at emnerne omkring vedligeholdelse af vores huse har været meget fremtrædende, og det er jo i grunden ikke så underligt, når det jo, som tidligere nævnt, er disse der gør, at vi har så meget lyst til at være her. Et gennemgående træk i de forskellige artikler er, at moderne materialer og metoder kan være ganske udmærkede (om end ikke altid i overensstemmelse med den gældende lokalplan), men hvis man gerne vil sikre sig det rigtige resultat af sin vedligeholdelse, så er det de gamle materialer og metoder der tæller.

Hvis man skal tro de forskellige debatører og forfattere, og det ser jeg da absolut ingen grund til ikke

Foto: Kim K. Pedersen

Og kan I huske svenskerne - som vi elskede og hadede. De forsvandt med færgen, men kom talstærke igen, da Øresundsbron stod færdig. Nu er mændenes tur over sundet efter dynamit-øl blevet erstattet af familieudflugter i Volvo'en, hvor der både ryger vin og lidt tøj med i købet.

Turisterne har også været her hele tiden. Og også dem både elsker og hader vi. I dag kommer de direkte fra de asiatiske og transatlantiske morgenfly for at få tiden til at gå, indtil de københavnske hoteller har fået gjort deres værelser klar, eller deres luksuslinier skal afgå fra Langelinjakajen. Det er skam godt nok, bare de ikke trykker næserne helt flade mod vores små ruder.

Til fastelavn ved Blushøj, til Sankt Hans bål i Madsens Krog, til sommerens musikfest på Badstuevælen og til Sildens Dag er det nærmere københavnernes, der drages til vores lille by. De skal alle sammen være så velkomne, bare det ikke ender i det rene gøgl. Vi vil ikke være en pandekageby. Og vi vil heller ikke gå rundt i Amagerdragt, men gerne hygge os med vores gæster.

Debatten om fredede og bevaringsværdige huse har raset i alle årene. Bliver man lettet for noget af skattebyrden? eller skal man punge ud til en istandsættelse efter forskrifterne, uden kompensation. Det er virkelig en udfordring for byens borgere. Ikke desto mindre, så bliver der vedvarende bygget om, bygget ud, bygget op og bygget til, i en grad man ikke ville tro mulig på de bitte små matrikler. Undertiden synes man, at rammerne for udbygning er bristet, og nogen gange kunne vi have lyst til at anbefale en lidt for byggeivrig nabo i stedet at finde sig en rummelig parcelhusvilla.

Det ville også mange gange være langt billigere. For hvor er det dog dyrt at købe et af de små skæve huse i Dragør. Jo skævere, jo dyrere. Og selv de mindste huse går for en bondegård.

Gl. tagsten til salg! Og Hjælp, jeg har brug for et gammelt hjørnebåndbeslag! Hvorfor røg tagvinduet hos naboen nu på containerpladsen? Dette er blot få af de spørgsmål, der efter flere års drøftelse i Bevaringsnævnet satte gang i arbejdet med at etablere Dragør Bevaringslager. I første omgang i samarbejde med kommunen, men for snart fire år siden, blev Beboerforeningen alene om at drive lageret. Det er ikke nemt at organisere den slags. Men vi kan da ikke lade værdifulde bygningsdele gå til forbrænding.

Det gode håndværk, har altid været en mærkesag for Beboerforeningen. Godt støttet af håndværkscenteret i Rådvad, kan vi i dag rådgive omkring mange af restaureringens facetter, eller henvise til den nødvendige ekspertise. Mange er artiklerne i 25 års beboerblade har drejet sig om den rette kalkning og om livsnødvendigheden af at male vinduer med linolie. Det er da en fornøjelse at se, hvordan der bliver gået til den i både forårs- og efterårsmånederne, med vinkelslibere på murværkets plastikmaling og afbrænding af gammel plastikmaling på vinduerne.

Men hov, her røg vi tilbage til bevaringsarbejdet. Hvad hjertet er fuldt af... Vi elsker vores smukke by. Og Beboerforeningen vil fortsat stå vagt om herlighedsværdierne.

Men heldigvis er vi hverken museumsgenstande eller kustoder. Vi er helt almindelige mennesker, der er så heldige at bo og leve sammen i Dragør gamle by.

Den svære kunst at kalke et hus i Dragør

Af Poul Himmelstrup

Bo Sillemann havde i sidste beboerblad et fornøjeligt indlæg om kunsten at kalke »Man behøver ikke altid at være på tværs«. For han havde længe gået og troet, at man skulle kalke med vandrette strøg. Men på et kursus langt borte fra lillebyen var han blevet belært om, at man skulle slutte kalkningen med lodrette strøg.

For vistnok fem år siden kalkede Bo sit lille hus adskillige gange. For Bo istandsætter sit hus med en omhu, man ellers kun møder hos Dragør Museumsforenings Skibsmodeallag.

Men er det nu også rigtigt, det med lodrette strøg? Hensigten skulle, ifølge kursusbelæringen, være, at man undgår, at skidt og møg sætter sig i de vandrette striber. Men prøv at se resultatet af lodrette strøg på Bjergelav nr. 11. Her er masser af lodrette kalkstriber på husets smukke Flensborgsten. Jeg forsøger derfor at få Bo på bedre kalketanker.

Af Gyldendals bog *Landhuset* fra 1975 fremgår, at strygningen hele tiden udføres med vandrette strøg og sluttet med en bølget lodretgående linie for at undgå synlige stød. I Gyldendals bog *Byhuset* fra 1980 er man kommet på nye tanker. For i denne bog skal der stryges vandret og lodret – men tilføjes det – mange foretrækker en rundstrygning og forsletning for at få færrest mulige striber. Skidt og møg nævnes ikke i disse bøger.

Planstyrelsen udgav omkring 1990 en række fortrinlige informationsblade. Om kalkning anbefales, at der skal kalkes vådt i vådt – dvs. nye strøg skal gå ind i gamle strøg, før de er tørre – og stryges med både lodrette, vandrette og cirkulære bevægelser. Skæver vi til Statens Byggeforskningsråd i Sverige, som udgav en kalkevejledning på 32 sider i 1980, skal kalkningen ske vådt i vådt ved krydsstrygning eller rundstrygning. Og kosten skal føres med let hånd, så kun kostens toppe rører vægfladen. I år har Sverige fået en doktor i pudsning og kalkning, Kristin Balksten; hun anbefaler kun krydsstrygning i kalkerecept.

Hvis vi bevæger os uden for rådgivernes verden, kan man studere kalkekunst i Den Gamle By i Århus. Det er verdens første frilandsmuseum og ligger midt i byens skidt og møg. Museets egne håndværkere vedligeholder bygningerne. Og når det drejer sig om kalkning, skal resultatet være smukt, historisk korrekt og holde længst muligt. For det er dyrt at vedligeholde museet. Så håndelag, gefühl, erfaring og viden er kernen i vedligeholdelsen.

Kalkerecepten i Den Gamle By lyder: Det er bedre at kalke for tyndt end for tykt – så hellere en ekstra gang. Og kalken skal arbejdes godt ind i underlaget. Stryg flere gange over det samme sted, gerne på flere leder. Men slut altid med bløde, halvcirkelformede strygninger fra den ene side til den anden, ind over hinanden, vådt i vådt, så striberne forslettes.

Ser vi i lokalplanen for Dragør Gamle By – så skal kalkningen foretages med roterende, ikke vandrette eller lodrette strøg. Så med disse kalkebetragtninger håber jeg, at Bo ikke bliver roterende forvirret, men at vi får kalkningens endegyldige sandhed næste gang han kalke.

Byen rummer i dag både kalkomaner og plastikomaner. Ifølge lokalplanen for Dragør Gamle By skal ydervæge hvidkalkes og derefter gulkalkes med okker som farvepigment. Kalken fås i kommunens materielgård, okkerpulveret hos Palm Steffen. Og det er uforståeligt, der er plastikomaner blandt ejerne af byens 89 fredede bygninger. For fredede huse er Danmarks kulturskat, arvesølvet, som skal vedligeholdes korrekt. Derfor fritages ejerne for at betale ejendomsskat og kan trække alle vedligeholdelsesudgifter fra i skat.

Så lad os sætte som fælles mål, at byens plastikomaner bliver kalkomaner.

Foto: Kim K. Pedersen